

aanteekeningen gemaakt, oorspronkelijk alleen bestemd om voor zichzelf de herinnering aan het onderwijs van den vereerden leermeester levendig te houden; maar later, toen zonder Arrianus' medeweten verschillende afschriften van zijn college-dictaat in omloop waren gekomen, door hem officieel uitgegeven.

En terwijl de lagere bevolking steeds meer vroeg om uitdeelingen van brood en vleesch, om theater en circus, heeft Epiktetus zijn leven doorgebracht in behoeftige omstandigheden: hij woonde in een hut zonder deur; wat stroo en een mat vormden zijn rustplaats; bij een ijzeren lamp, brandend voor zijn huisgoden, studeerde hij, en toen deze hem nog ontstolen werd, werd zij vervangen door een steenen.

Noch zijn slavernij en ballingschap, noch zijn armoede en lichaamgebrek — Epiktetus was mank — deden hem ontevreden zijn met zijn lot en begeerig naar een ander. „De wijze heeft aan zichzelf genoeg”. Zijn leven had slechts één doel, om deze even cynische als stoicijnsche gedachte door onderwijs en voorbeeld ingang te verschaffen en 'teenige genot, waarnaar hij daarbij streefde, was, om geïnspireerd door den aanblik zijner discipelen, zijn ziel in de hunne over te gieten en dan op hun gelaat den indruk en de ontroering te lezen, die zijn woord gemaakt had in 't diepst van hun ziel, daar, waar 't besluit genomen wordt tot verandering en verbetering.

En dat Epiktetus, niettegenstaande 't weinige resultaat op zijn werk, toch met onverzwakten ijver gepredikt en geleerd heeft, laat zich alleen verklaren uit zijn vaste overtuiging, dat hij door Zeus als bode afgezonden was, om den menschen te verkondigen, dat zij van den rechten weg afgedwaald waren en dat zij de deugd, dit is het geluk, zochten, waar het niet te vinden is. „Nabij u, ja binnen u is het heil en de verlossing”, dit is de inhoud van Epiktetus' verlossingsprediking.

Immers er is tweeërlei terrein: het eene waarover de